

TERRA LIBERA

ČASOPIS HLÁSÍCÍ SE K TRADICI LAISSEZ FAIRE

červenec 2002 / ročník 3

Přirozená elita, intelektuálové a stát

Hans-Hermann Hoppe

Stát je teritoriální monopol na použití donucení; agentura, které je dovoleno soustavné a institucionalizované porušování vlastnických práv a vykořisťování vlastníků soukromého majetku prostřednictvím vyvlastňování, zdanění a regulace.

Ale jak vůbec státy vznikají? Existují dvě teorie vysvětlující původ státu. Podle jednoho pohledu, spojeného se jmény jako Franz Oppenheimer, Alexander Rüstow a Albert J. Nock vznikly státy jako důsledek vojenského ovládnutí jedné skupiny druhou. To je teorie exogenního původu státu. Avšak tento názor se stal terčem ostře kritiky etnografů a antropologů, jako je například Wilhelm Muehlmann, a to na základě historických i teoretických argumentů. Tito kritikové poukazují na to, že ne všechny státy vznikly při ovládnutí území zahraničními dobyteli. Názor, podle něhož byly rané státy výtvorem kočovných pastevců při ovládnutí usazených farmářů, považují za nesprávný z chronologického hlediska. Kromě toho je tento pohled problematický i z teoretického pohledu, protože samotné dobytí předpokládá organizaci státního typu mezi dobyteli. Je proto zapotřebí propracovanější teorie vysvětlující endogenní původ státu.

Takovou teorii prezentoval Bertrand de Jouvenel. Podle jeho názoru jsou státy produktem přirozené elity: přirozeným výsledkem dobrovolných transakcí mezi soukromými vlastníky je vytvoření nerovnosti, hierarchie a elity. V každé společnosti získá několik málo jednotlivců prostřednictvím svého talentu status elity. Vzhledem ke svému mimořádnému bohatství, moudrosti nebo statečnosti disponují tito lidé přirozenou autoritou a jejich názory a mínění se těší všeobecnému respektu. Tato autorita se v důsledku selektivního uzavírání přátelství a manželství a díky působení společenské a genetické dědičnosti přenáší v rámci několika málo rodin. A právě k hlavám těchto rodin s dlouhou tradicí výjimečných zásluh, prozíravosti a vzorného chování se lidé obracejí se svými vzájemnými konflikty a stížnostmi. Tito příslušníci přirozené elity potom vystupují jako soudci a usmiřovatelé, a to mnohdy zdarma, ať proto, že to považují vzhledem ke svému postavení za povinnost, nebo v důsledku svého zájmu o spravedlnost jakožto

soukromě produkováný „veřejný statek“.

Malý, ale rozhodující krok směrem k vytvoření státu spočívá v monopolizaci funkce soudce a usmiřovatele. K tomu došlo, když jeden člen dobrovolně uznávané přirozené elity byl schopen prosadit, aby všechny konflikty na určitém území spadaly pod jeho rozhodovací pravomoc i přes odpor ostatních členů elity. Účastníci sporů si už nemohli vybrat jiného soudce nebo usmiřovatele.

Místo aby zušlechtila proletariát, zproletarizovala demokracie elitu a systematicky přeorientovala myšlení a mínění lidí.

Původ monarchie

Jakmile vidíme, že stát je produktem přirozené elity existujícího hierarchického společenského uspořádání, je jasné, proč žilo lidstvo po většinu své historie, kdy mělo nějakou vládu, v monarchii (spíše než v demokracii). Samozřejmě existovaly výjimky: aténská demokracie, Řím do roku 31 př. n. l., Benátská, Florentská a Janovská republika za renesance, švýcarské kantony od roku 1291, Spojené provincie nizozemské v letech 1648 až 1673 a Anglie za Cromwella. Avšak to byly spíše ojedinělé epizody a žádná z nich ani vzdáleně nepřipomínala moderní demokracie s všeobecným, rovným hlasovacím právem. Spíše šlo také o velmi elitářské systémy. Například v Aténách mohlo hlasovat ve volbách nebo být voleno do vlády méně než 5 % obyvatel. Monarchistickou epochu lidstvo skutečně opustilo teprve až po skončení první světové války.

Monopolizace moci

Od okamžiku, kdy jeden z členů přirozené elity úspěšně zmonopolizoval funkci soudce a usmiřovatele, se právo a jeho vynucování stalo dražší. Už nebylo vykonáváno zdarma nebo výměnou za dobrovolný poplatek, ale bylo financováno povinnou daní. Současně s tím se kvalita práva zhoršovala. Místo aby uchovával tradiční systém vlastnických práv a vycházel z univerzálních a neměnných principů spravedlnosti, monopolistický soudce, který se nemusel obávat ztráty klientů v případě, že nebude nezávislý, začal právo zneužívat ke svému prospěchu.

Co umožnilo tento malý, ale rozhodující krok krále směrem k monopolizaci práva a právního řádu, který, jak se dalo očekávat, vedl k vyšším cenám a nižší kvalitě justice? Ostatní členové přirozené elity byli nepochybně proti takovému opatření. Za tímto účelem se pozdější králové obvykle obrátili na „lid“ a „obyčejného člověka“. Zapůsobili na věcně rozšířenou závist a slíbili lidem levnější a lepší soudy na náklady vyšších vrstev (králových konku-

rentů), které se odhodlali – přiměřeně – zdanit. Vedle toho králové získali pomoc třídy intelektuálů.

Úloha intelektuálů

Dalo by se očekávat, že poptávka po službách intelektuálů bude vzrůstat současně s rostoucí životní úrovní. Avšak většina lidí se zabývá spíše všedními, přízemními problémy a nejeví větší zájem o intelektuální záležitosti. Vedle církve byli jedinými lidmi, kteří měli zájem zaměstnat intelektuály, členové přirozené elity – jako učitele svých dětí, osobní poradce, sekretáře a knihovníky. Intelektuálové měli obvykle velmi nejistou pozici a nízký plat. Kromě toho, i když členové přirozené elity byli jen zřídka sami intelektuálové (tzn. lidé trávící všechn svůj čas vzděláváním) a spíše se zabývali řešením praktických problémů, byli zpravidla minimálně stejně tak bystrí jako jimi zaměstnávání intelektuálové, takže měli pro zásluhy „svých“ intelektuálů jen minimální uznání.

Není nijak překvapivé, že se s tím intelektuálové, trpící značně přehnaným míněním o své osobě, jen těžko smiřovali. Jaká nespravedlnost! Ti, které oni sami učili – přirozená elita, byli ve skutečnosti jejich nadřízení a vedli spokojený život, zatímco oni – intelektuálové – byli ve srovnání s nimi chudí a závislí. Je proto pochopitelné, proč si králové, usilující o postavení monopolního soudce, zajistili podporu intelektuálů celkem snadno. Za to, že ideologicky ospravedlňovali monarchistickou vládu, získali od krále lepší a prestižnější zaměstnání, a navíc jako intelektuálové z králov-

ského dvora mohli příslušníkům přirozené elity oplátit jejich nedostatek respektu.

To však znamenalo pouze mírné zlepšení v postavení třídy intelektuálů. Za monarchistické vlády existovala zřetelná hranice mezi vládcem (králem) a poddanými a poddaní věděli, že se nikdy nemohou stát vládci. Proto nejen přirozená elita, ale i obyčejní lidé měli značný odpor k jakémukoliv rozšíření královské moci. Pro krále bylo extrémně obtížné zvýšit daně, a možnosti zaměstnávat intelektuály tak zůstávaly velmi omezené. Navíc, ačkoliv měli intelektuálové bezpečné postavení, král s nimi nezacházel o mnoho lépe než přirozená elita. A vzhledem k tomu, že ovládal rozsáhlejší území než členové přirozené elity, znelibení se králi bylo pro intelektuály ještě nebezpečnější, takže jejich pozice byla v tomto ohledu poměrně.

Existují výjimky, avšak jsou-li prakticky všichni intelektuálové zaměstnání nejrůznějšími odnožemi státu, nemělo by být pro nikoho překvapením, že většina jejich stále obsáhlejších prací bývá ať již vědomě nebo nevědomě státní propagandou.

Při pohledu na životopisy předních intelektuálů - od Shakespeara po Goetheho, od Descarta po Locka, od Marxe po Spencera - vidíme zhruba stejný vývoj: až do devatenáctého století byla jejich činnost sponzorována soukromými dárci, členy přirozené elity, šlechtou nebo králi. Protože náklonnost jejich sponzorů byla proměnlivá, nezřídka střídali zaměstnání a místa svého působení. Tyto skutečnosti sice pro intelektuály často znamenaly finanční nejistotu, ale také přispěly k jejich unikátnímu kosmopolitismu (jak naznačuje zběhlost v mnoha jazycích) a nebyvalé intelektuální nezávislosti. Když je jeden dárcem nebo sponzor přestal podporovat, existovalo mnoho dalších, kteří byli ochotni je nahradit. Tam, kde byla pozice krále nebo centrální vlády relativně slabá a postavení přirozené elity zůstalo relativně silné, tam se také nejvíce rozvíjel i intelektuální a kulturní život a intelektuálové byli značně nezávislí.

Vzestup demokracie

Převratná změna vztahů mezi státem, přirozenou elitou a intelektuály přišla s přechodem z monarchistické na demokratickou vládu. Odpor vůči monarchii byl v průběhu historie motivován zvyšujícími se cenami za výkon spravedlnosti a překrucováním tradičního práva ze strany králů jakožto monopolních soudců a usmiřovatelů. Avšak při hledání příčin tohoto stavu převládá zmatek. Někteří správně rozpoznali, že problém spočívá v monopolu, a ne v elitě nebo šlechtě. Převážná většina však za problém nesprávně označila elitářský charakter vlády a požadovala zachovat monopol na výklad a vynucování práva, pouze na místo krále a jeho do očí bijící okázalosti měl nastoupit „lid“ a domnělá slušnost „obyčejného člověka“. To jsou příčiny historického úspěchu demokracie.

Je ironické, že monarchie byla zničena

stejnými společenskými silami, které králové podporovali a využívali při odstranění konkurence přirozených autorit v rozsuzování sporů: závist obyčejných lidí vůči bohatým a touha intelektuálů po jejich údajně zasluženém místě ve společnosti. Když se královny sliby o lepší a levnější justici ukázaly jako plané, využili intelektuálové rovnostářské nálady, někdejší královu zbraň, proti monarchistickým vládcům samotným. Zdálo se pak logické, že by králové měli být svrženi a jimi započatá rovnostářská politika dotažena do úplného konce: monopolistické kontroly soudnictví obyčejným člověkem. A intelektuálové měli v úmyslu stát se mluvčími lidu.

Jak napovídá základní znalost ekonomické teorie, přechod od monarchie k demokracii s všeobecným, rovným volebním právem a k vládě lidu místo krále, znamenal změ-

nu k horšímu. Cena za výkon spravedlnosti astronomicky rostla a kvalita práva se neustále snižovala. Tento přechod ve skutečnosti neznamenal nic jiného než nahrazení systému soukromého vlastnictví vlády - soukromého monopolu - systémem veřejného vlastnictví vlády - monopolem ve veřejném vlastnictví.

„Tragédie společného vlastnictví“ byla na světě. Už nejen král, ale každý se mohl pokoušet přivlastnit si cizí soukromý majetek. Důsledkem toho bylo více vládního vykořisťování (vyšší daně); úpadek práva, který došel tak daleko, že jeho původní pojetí jako soustavy univerzálních a neměnných principů spravedlnosti bylo nahrazeno pojetím práva jako legislativy (nikoliv objevené a navždy „dané“, ale vytvořené právo); a zvýšení společenské míry časové preference (krátkodobější horizont uvažování).

Král byl vlastníkem území a mohl ho přenechat svému synovi, proto se snažil uchovat jeho hodnotu. Demokratický vládce, který byl a je dočasným správcem, se snaží všemožně maximalizovat příjem vlády v běžném období na úkor hodnoty kapitálu, a tedy plýtvá.

Toto jsou některé následky: před první světovou válkou, v době monarchií, byly vládní výdaje vyjádřené v procentech HDP zřídka vyšší než 5 %. Od té doby obvykle vzrostly na zhruba 50 %. Až do první světové války byl podíl státních zaměstnanců obvykle menší než 3 % celkové zaměstnanosti. Od té doby vzrostl na úroveň 15 až 20 %. Monarchistická epocha se vyznačovala komoditními penězi (zlatem) a kupní síla peněz postupně rostla. Naproti tomu demokratická epocha je dobou papírových peněz, jejichž kupní síla neustále klesá.

Králové se stále více zadlužovali, své dluhy však většinou spláceli, aspoň v období míru. Během demokratické éry vzrostl vládní dluh do neuvěřitelných výšek, za války i za míru. Reálné úrokové míry kles-

ly během období monarchií až ke 2 %. Od té doby reálné úrokové míry (nominální míry upravené o inflaci) vzrostly na nějakých 5 % - na úroveň měř v 15. století. Legislativa až do konce 19. století prakticky neexistovala. Dnes jsou každoročně přijímány desítky tisíc právních předpisů a regulací. Míry úspor při rostoucích příjmech nerostou, ale klesají, a ukazatele rozpadu rodin a kriminality se pohybují neustále vzhůru.

Osud přirozené elity

Zatímco státu se za demokratické vlády daří mnohem lépe a „lidu“ se od doby, kdy si začal vládnout „sám“, daří mnohem hůř, jak je to s přirozenou elitou a intelektuály? Co se týče prvně jmenovaných, demokratické dokonalá to, co králové jen skromně začali: úplné zničení přirozené elity a šlechty. Bohatství těchto vznešených rodin bylo promrháno prostřednictvím daní, vyvlastňujících během života i při smrti. Tradice ekonomické nezávislosti, intelektuální prozíravosti, morálního a duchovního vůdcovství těchto rodin se vytratila a byla zapomenuta.

Bohatí lidé dodnes existují, ale v mnoha případech získali své jmění s přímou nebo nepřímou pomocí státu. Takže jsou na zachování přízně státu závislí často více než mnoho lidí s mnohem menším bohatstvím. Obvykle to už nejsou představitelé dlouhodobě prominentních rodin, ale „nouveaux riches“. Jejich chování se nelyší od chování chudých, moudrostí, důstojností nebo vkusem, ale je odrazem proletářské masové kultury, založené na krátkozrakosti, oportunismu a hedonismu, kterou dnešní bohatí a slavní sdílají s ostatními. V důsledku toho - a díky bohu - už jejich názory neovlivňují veřejné mínění o nic víc než názory jiných lidí.

Demokracie dosáhla toho, o čem Keynes jen snil: „eutanázie třídy rentiérů“. Keynesův výrok „v dlouhém období jsme všichni mrtví“ přesně vystihuje demokratický duch dnešní doby: krátkodobě orientovaný hedonismus. Přestože je perverzní, když se člověk neohlíží na to, co bude po jeho smrti, takové myšlení je dnes typické. Místo aby zušlechtila proletariát, zproletarizovala demokracie elitu a systematicky přeorientovala myšlení a mínění lidí.

Osud intelektuálů

Na druhé straně, zatímco přirozená elita byla zničena, intelektuálové zaujali významnější a vlivnější pozici ve společnosti. Do značné míry tak dosáhli svého cíle a stali se vládnoucí třídou, která ovládá stát a vykonává funkci monopolistického soudce.

To neznamená, že všichni zvolení politici jsou intelektuálové (ačkoliv je rozhodně více intelektuálů mezi dnešními prezidenty než mezi dřívějšími králi). Koneckonců, aby se člověk stal intelektuálem, potřebuje odlišné dovednosti a nadání než k tomu, aby se zalíbil masám a mohl přerozdělovat peníze. Ale i ne-intelektuálové jsou vyučeni na školách a univerzitách

financovaných z daní nebo od státem zaměstnaných intelektuálů a skoro všichni jejich poradci pocházejí z těchto kruhů.

Neexistují téměř žádní ekonomové, filosofové, historici nebo společenská teoretici, kteří by byli soukromě zaměstnaní členy přirozené elity. A těch pár zbývajících příslušníků elity, již by jim mohli platit za jejich služby, si nemůže intelektuály dovolit z finančních důvodů. Naopak intelektuálové jsou dnes zpravidla státními zaměstnanci, i když pracují pro nominálně soukromé instituce a nadace. Díky téměř dokonalé ochraně před spotřebitelskou poptávkou se jejich počet drasticky zvýšil a jejich odměny se v průměru pohybují vysoce nad jejich tržní hodnotou. Současně s tím úroveň jejich práce nepřetržitě klesá.

Jejich práce jsou většinou nic neříkající a nesrozumitelné. A ty, které se přece jen zabývají podstatnými věcmi a jsou srozumitelné, jsou zase nehorázně etatické. Existují výjimky, avšak jsou-li prakticky všichni intelektuálové zaměstnaní nejrůznějšími odnožemi státu, nemělo by být pro nikoho překvapením, že většina jejich stále obsáhlejších prací bývá ať již vědomě nebo nevědomě státní propagandou. Propagátorů demokratické vlády je dnes více, než kolik bylo propagátorů monarchistické vlády za celou lidskou historii.

Tuto zdánlivě nezastavitelnou tendenci směrem k etatismu je možné ilustrovat na osudu takzvané chicagské školy: Milтона Friedmana, jeho předchůdců a následovníků. V třicátých a čtyřicátých letech byla chicagská škola zcela správně považována za levicovou. Milton Friedman například obhajoval nahrazení zlatého standardu centrální bankou a papírovými penězi. Nadšeně přijal principy státu blahobytu, protože navrhoval minimální garantovaný příjem (negativní důchodovou daň), který mohl být prakticky neomezený. Obhajoval progresivní důchodovou daň na základě vyloučení rovnostářských cílů (a osobně pomáhal při zavedení srážkové daně). Friedman souhlasil s tím, aby stát vybíral daně za účelem financování statků, které mají pozitivní vedlejší efekty nebo které by podle něho takový efekt mohly mít. Což znamená, že neexistuje téměř nic, co by stát nemohl financovat z daní!

Navíc byl Friedman se svými následovníky zastáncem té nejpovrchnější z povrchních filosofii: etického a epistemologického relativismu. Neexistují prý žádné neměnné morální zásady a veškerá naše empirií získaná znalost faktů je přinejlepším jen hypoteticky správná. Přesto nikdy nepochyboval o tom, že stát musí existovat, a že musí být demokratický.

Dnes, o půl století později, je chicagská škola, aniž by nějak podstatně změnila své názory, považována za pravcovou a protitržní. Dokonce se nachází na hranici přijatelnosti v pravé části politického spektra, za ní už jsou jen extrémisté. Tak velká je změna veřejného mínění, kterou přivedli státní zaměstnanci.

A existují ještě další příklady etatické deformace způsobené intelektuály. Když se

podíváte na volební statistiky a porovnáte například lidi s doktorským titulem s těmi s bakalářským, získáte zhruba následující obrázek: čím déle strávil člověk ve vzdělávacích institucích, tím je pravděpodobnější, že bude mít etatické názory a volit americké Demokraty. Navíc čím vyšší suma daní je vydávána na vzdělávání, tím horší jsou nejrůznější ukazatele intelektuální výkonnosti, a obávám se, že upadá i úroveň morálky a slušného chování.

Nebo se podívejme na následující příklad: když se v roce 1994 mluví Bílého domu Newt Gingrich pochvalně vyjadřoval o New Dealu a programu sociálního zabezpečení a ocenil pozitivní význam legislativy o „lidských právech“ (tzn. význam pozitivní diskriminace a nucené integrace, které jsou příčinou téměř úplného zničení soukromého vlastnictví a narušení svobody sdružování, uzavírání a vypovídání smluv), mluvil o něm jako o „revolucionáři“ a o jeho počínu jako o „revoluci“. O jakou revoluci se to jedná, jestliže revolucionáři nadšeně akceptují etatické předpoklady, a tedy i příčiny současné katastrofy? Samozřejmě taková revoluce v intelektuálním prostředí je od základu etatická.

Historie a názory

Současný stav vypadá jako beznadějný, ale není. Především je nutné si uvědomit, že tato situace nemůže pokračovat donekonečna. Demokratická éra nemůže být „koncem historie“, jak nám chtějí namluvit neokonzervativci, protože celý proces má svou ekonomickou stránku.

Zásahy do fungování trhů musí nutně zvýšit množství problémů, které mají údajně řešit, a to vede k nárůstu počtu úřadů a regulací, až nakonec dosáhneme úplného socialismu. Jestliže bude pokračovat současný trend, pak si můžeme být jisti, že západní demokratické státy blahobytu zkolabují stejně tak jako východní „lidové republiky“ na konci osmdesátých let. Už několik desetiletí reálné důchody na západě stagnují nebo klesají. Vládní dluhy společně s náklady „sociálního pojištění“ nás dovedly na pokraj ekonomické zkázy. Současně s tím nabyly sociální konflikty nebezpečných rozměrů.

Friedman se svými následovníky byl zastáncem té nejpovrchnější z povrchních filosofii: etického a epistemologického relativismu. Neexistují prý žádné neměnné morální zásady a veškerá naše empirií získaná znalost faktů je přinejlepším jen hypoteticky správná. Přesto nikdy nepochyboval o tom, že stát musí existovat a že musí být demokratický.

Možná, že k tomu, aby se současný etatický trend změnil, budeme muset čekat na ekonomický kolaps. Ale i když takový kolaps nastane, je třeba ještě něco navíc. Samotné zhroucení nemusí automaticky vést k omezení státní moci. Může nastat změna k horšímu.

V moderní západní historii nastaly vlastně pouze dva jasné případy, kdy byla v důsledku katastrofy alespoň dočasně omezena moc centrální vlády: v Západním Německu po druhé světové válce za

Ludwiga Erharda a v Chile za generála Pinocheta. Vedle krize jsou zapotřebí také názory – správné názory – a lidé, kteří jsou schopni jim porozumět a prosadit je, když se naskytne příležitost.

Ale jestliže běh dějin není určen předem, což není, potom není katastrofa ani nutná ani nevyhnutelná. Historický vývoj je v zásadě určen názory, ať už správnými nebo špatnými, a lidmi, kteří jsou těmito dobrými či špatnými názory ovlivněni a řídí se jimi. A katastrofa je nevyhnutelná pouze pokud převažují špatné názory. Když jsou ale naopak přijímány názory správné a ve veřejném mínění převládají – a názory se mohou změnit v podstatě téměř okamžitě, nemusí katastrofa přijít vůbec.

Úloha intelektuálů

To mě přivádí k úloze, kterou budou muset intelektuálové sehrát, aby nastala nutná radikální a fundamentální změna veřejného mínění, a k úloze, kterou budou muset sehrát členové přirozené elity či jak jejich nástupce nazvat. Nároky na obě skupiny jsou vysoké, ale bez ohledu na to, jak jsou vysoké, budou je muset oba tábory přijmout jako svou přirozenou povinnost, mají-li zabránit katastrofě nebo jí alespoň úspěšně využít.

Ačkoliv jsou intelektuálové v převážné většině zkažení a jsou do značné míry zodpovědní za současnou perverznost, je nemožné dosáhnout ideologické revoluce bez jejich pomoci. Vládu veřejných intelektuálů mohou svrhnout jen anti-intelektuální intelektuálové. Naštěstí liberální názory, které obhajují soukromý majetek, svobodu sdružování a uzavírání smluv, osobní zodpovědnost a ručení za závazky, nevyhynou, dokud budou na světě lidé, jednoduše proto, že jsou pravdivé a pravda nikdy nezmežije. Neztratí se ani knihy uznávaných myslitelů vyznávajících tyto názory. Ale je taky nutné, aby existovali současní myslitelé, aby četli tyto knihy a připomínali, reformulovali, ujasňovali, rozvíjeli a nově aplikovali jejich myšlenky a aby byli schopni a ochotni je osobně vyjádřit a otevřeně oponovat svým kolegům intelektuálům, útočit na ně a vyvracet je.

nejdou pravdivé. Těm nechybí intelekt; těm chybí morálka. Proto musí člověk být připraven bojovat nejen proti podvodům, ale i proti zlu – a to je mnohem těžší a trůfalejší. Vedle lepších znalostí je zapotřebí i odvaha.

Tito anti-intelektuální intelektuálové mohou očekávat, že jim budou nabízeny úplatky – a je zvláštní, jak jednoduše mohou být někteří lidé zkorumpováni: pár set dolarů, hezký výlet nebo foto s mocnými a vlivnými často stačí k tomu, aby se lidé zaprodali. Takové opovrženímhodné pokusy je třeba odmítnout. Navíc, když člověk bojuje se zlem, musí se smířit s tím, že pravděpodobně nebude nikdy „úspěšný“. Nezávislá tím bohatství, skvělé postavení, ani profesionální prestiž. Naopak na intelektuální „slávu“ je nutně pohlízet s maximálním podezřením.

Nejenže se musí člověk smířit s tím, že bude ignorován akademickým establishmentem, ale také musí počítat s tím, že jeho kolegové udělají všechno proto, aby ho zničili. Podívejte se třeba na Ludwiga von Misesa a Murrayho N. Rothbarda. Dva největší ekonomové a sociální filozofové dvacátého století byli oba pro akademický establishment naprosto nepřijatelní a nezačestnatelní. Ale během svého života nikdy neustoupili ani o krok. Nikdy neztratili důstojnost, natož aby propadli pesimismu. Naopak i přes nepříznivost osudu zůstali nezlomení a srdeční a pracovali s obdivuhodně vysokou produktivitou. Našli uspokojení v zasvěcení svého života pravdě a jen pravdě.

Ačkoliv se naše názory během našeho života nějak zvlášť neprosadily, my víme, a budeme na to vždy pyšní, že jsme udělali to, co bylo v našich silách, a co by měl udělat každý poctivý a ušlechtilý člověk.

Úloha přirozené elity

Právě tady přichází na řadu úloha, kterou musí zbytky přirozené elity sehrát. Opravdoví intelektuálové jako Mises a Rothbard nemohou dělat svou práci bez přirozené elity. Přes všechny překážky měli Mises a Rothbard možnost být vyslyšeni. Nebyli odsouzeni k mlčení. Stále učili a publikovali. Stále nalézali posluchače a se svými postřehy a názory inspirovali lidi. Toto by nebylo možné bez pomoci jiných. Mises měl Lawrence Fertiga a William Volker Fund, který proplácel jeho mzdu na Newyorské universitě, a Rothbard měl Ludwig von Mises Institute, který ho podporoval, pomohl mu publikovat a šířit jeho knihy a poskytl institucionální rámec nutný k tomu, aby mohl říkat a psát to, co bylo třeba říct a napsat, a co už nemohlo být řečeno a napsáno v akademických a oficiálních, státem ovládaných médiích.

Kdysi dávno, v předdemokratické době, kdy rovnostářský duch ještě nezničil většinu lidí s dostatečným bohatstvím a s nezávislým myšlením a úsudkem, byli nepopulární intelektuálové podporováni těmito bohatými jednotlivci. Ale kdo si může v dnešní době dovolit sám bez cizí pomoci soukromě zaměstnávat intelektuála jako

osobního tajemníka, rádce nebo učitele svých dětí? A velká většina těch, kdo mohou, je zapojena do stále zkorumpovanější aliance mezi špičkami vlády a businessu a podporuje tytéž nevzdělance, kteří dominují etatické akademii. Vezměte si například Rockefellera a Kissingera.

Takže podporovat a obhajovat zásady soukromého vlastnictví, osobní zodpovědnost, svobodu sdružování, uzavírání a vypovídání smluv a bojovat proti podvodům, státem prováděnému zlu, relativismu, morální zkaženosti a nezodpovědnosti je dnes možné pouze kolektivně, a to prostřednictvím sdružování zdrojů a podporování organizací, jako je Mises Institute, což je nezávislá organizace zasvěcená hodnotám, na kterých je vybudována západní civilizace, je nekompromisně a zřetelně oddělená od mocenských koridorů, dokonce i fyzicky. Její program zahrnující stipendia, přednášky, publikace a konference není ničím jiným než ostrovem morální a intelektuální zásadovosti v moři zvrácenosti.

Je jasné, že hlavní povinností každého slušného člověka je postarat se o sebe a svou rodinu. Měl by – pomocí trhu – vydělat tolik peněz, kolik může, protože čím víc jich bude mít, tím prospěšnější může být prospěšný svým bližním.

Ale to nestačí. Intelektuál musí být oddaný pravdě, bez ohledu na to, jestli se to z krátkodobého pohledu vyplatí. Stejně tak členové přirozené elity mají závazky, které daleko přesahují je samotné a jejich rodiny. Čím jsou úspěšnější jako podnikatelé a profesionálové a čím víc jsou ostatními

vnímaní jako úspěšní, tím je důležitější, aby šli ostatním příkladem: aby se snažili žít na co nejvyšší morální úrovni. To znamená přijmout jako svou povinnost – jako svou čestnou povinnost – otevřenou, hrdou a co nejtědřejší podporu hodnot, o kterých si myslí, že jsou správné a opravdové. Jako protihodnotu získávají intelektuální inspiraci, oživení a sílu, a taky vědomí, že na ně bude vždy pamatováno jako na významnou osobnost, která se povznesla nad masy a učinila nesmazatelný příspěvek ve prospěch lidstva.

Ludwig von Mises Institute by mohl být vlivnou institucí, vzorem při obnově opravdového vzdělávání a mohl by se podobat univerzitě. Ačkoliv se naše názory během našeho života nijak zvlášť neprosadily, my víme, a budeme na to vždy pyšní, že jsme udělali to, co bylo v našich silách a co by měl udělat každý poctivý a ušlechtilý člověk.

Překlad: Adam Petrunčík

Hans-Hermann Hoppe je profesorem ekonomie na University of Nevada v Las Vegas. V TERRA LIBERA byl od tohoto autora přetištěn text Demokracie: Bůh, který selhal. (TL 5/2002). Další texty lze najít na www.HansHoppe.com.

Solut@on[®]
internet na vaší straně

Internet Vám pomůže
zvíťžit.

My Vám pomůžeme
s Internetem.

Provozovna společnosti:
Na Křivíně 1, 140 00 Praha 4

Telefon: 61 00 94 00
Pagas +420-605-229389
Eurotel +420-602-767756
Fax: 61 00 94 24
E-mail: info@2s.cz
<http://www.2s.cz>

Přihlaste se na
mezinárodní kolokvium
Cesta do svobodné společnosti
pořádané 24. až 27. srpna 2002
tradičně na zámku
v Zahrádkách u České Lípy.
Letos na téma

Na cestě do EU...

Bližší informace na
<http://www.libinst.cz/cesta.php3>

Předplatné TL na rok 2002

*Jak se stát každý měsíc součástí
TERRA LIBERA?
Předplaťte si zasílání časopisu
TERRA LIBERA.*

Všechna čísla roku 2001 a předplatné na rok 2002 získá ten, kdo daruje Liberálnímu institutu minimálně 250,- Kč na jeho činnost. Předplatné pouze na rok 2002 lze získat minimálně za 150,- Kč. Elektronické předplatné ve formátu pdf za polovinu!

Účet 55 94 61/0300
Standardní roční předplatné: 0,25 g zlata
e-gold účet: 131844
Více o e-gold na: www.libinst.cz

TERRA LIBERA

je vydávána společností TERRA LIBERA.

Kontaktní adresa:

TL, c/o Liberální institut,
Spálená 51, 110 00 Praha 1
E-mail: TL@libinst.cz

Její vydávání není povoleno ani schváleno žádnou státní institucí.

On-line archiv
TERRA LIBERA
z let 2000 a 2001
dostupný na stránkách
www.libinst.cz